

Λυσίου
Κατὰ Φίλωνος Δοκιμασίας

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το πρόγραμμα της Β΄ Ενιαίου Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης για την Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, όπως αυτό ορίστηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, προτάσσει τη διδασκαλία του λόγου του Λυσία «Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας».

Με τη διδασκαλία των λόγων του Λυσία σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών επιδιώκεται:

- Να διαπιστώσουν οι μαθητές τις βασικές αρετές του, τη σαφήνεια, την απλότητα του λεξιλογίου και την προσαρμογή της έκφρασης στον χαρακτήρα των ομιλητών, για τους οποίους έγραφε τους λόγους.
- Να εκτιμήσουν τους λόγους του ως προς τη δομή και τη χρήση των σχημάτων του λόγου τα οποία με ιδιαίτερο τρόπο προβάλλουν το ήθος των πελατών του.
- Να γνωρίσουν έναν από τους βασικότερους θεσμούς της αθηναϊκής δημοκρατίας, τη δοκιμασία, στην οποία υποβάλλονταν όσοι Αθηναίοι κληρώνονταν βουλευτές για τη βουλή του επομένου έτους και πριν από την ορκωμοσία τους για την ανάληψη του βουλευτικού αξιώματος.
- Να εκτιμήσουν τη μεγάλη σημασία που είχε για την αθηναϊκή κοινωνία ο έντιμος, δημοκρατικός και ανεπίληπτος ηθικά βίος των δοκιμαζομένων, προκειμένου αυτοί να ασκήσουν δημόσιο λειτούργημα.
- Να αξιοποιήσουν, και μέσα από παράλληλα κείμενα στα οποία διακρίνονται η νοοτροπία της κοινωνίας, τη σταθερή πολιτική άποψη των Αθηναίων ότι ο *καλὸς κἀγαθὸς* πολίτης δεν είναι μόνο ηθικός και νομοταγής αλλά και εκείνος που μετέχει συνειδητά στα κοινά, θέτει το συμφέρον της πατρίδας του πάνω από το ατομικό και είναι σταθερά προσηλωμένος στο δημοκρατικό πολίτευμα.

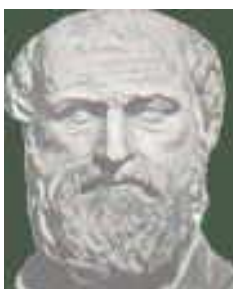
Θέμα του λόγου «Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας» είναι η καταγγελία ενός βουλευτή της απερχόμενης βουλής εναντίον του υποψήφιου βουλευτή Φίλωνα τον οποίο θεωρεί ως ανάξιο για το αξίωμα, διότι έμεινε ουδέτερος στον αγώνα για την αποκατάσταση της δημοκρατίας, ληλάτησε τις

περιουσίες συνδημοτών του και διότι η συμπεριφορά του προς τη μητέρα του δεν ήταν αυτή που θα ενέκρινε η αθηναϊκή κοινωνία και παράδοση.

Το αποτέλεσμα της δοκιμασίας δεν είναι γνωστό. Κατά την προσέγγιση όμως του κειμένου διακρίνοντας την τεκμηρίωση των καταγγελιών από τον Λυσία και γνωρίζοντας την ευαισθησία των βουλευτών στη σχέση πολίτη-πόλης, μπορούμε να υποθέσουμε την ακύρωση της εκλογής του Φίλωνα.

Τα παραδείγματα ερωτήσεων που εκπονήθηκαν για το παρόν τεύχος συνδέονται με τους προαναφερόμενους στόχους καθώς και με την ερμηνευτική οπτική που προκύπτει από αυτούς.

Για τη σύνθεση και συγγραφή των ερωτήσεων ακολουθήσαμε τη διάκριση του σχολικού βιβλίου. Σε κάθε ενότητα υπάρχουν προτεινόμενοι διδακτικοί στόχοι που προκύπτουν και από το βιβλίο του καθηγητή (έκδοση Π.Ι.) και ερμηνευτικές ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης και ερωτήσεις ανάπτυξης και σύντομης απάντησης. Όπου ήταν εφικτό χωρίς να απλουστευθεί το κείμενο ενδεικτικά σχηματίστηκαν και ερωτήσεις αντικειμενικού, κλειστού δηλαδή, τύπου. Κάθε ενότητα ολοκληρώνεται με παραδείγματα λεξιλογικών - σημασιολογικών ασκήσεων. Στο τέλος της συγγραφής παρατίθενται οι ερωτήσεις για τη συνολική θεώρηση του λόγου, τα κριτήρια αξιολόγησης (δοκιμασίες) και ενδεικτική βιβλιογραφία. Τα παράλληλα κείμενα που αντιστοιχούν στην συγγραφή αυτή εντάχθηκαν στο Παράρτημα που βρίσκεται στο τέλος του τεύχους.

Λυσίας

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΛΥΣΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας

A. Βίος του Λυσία

1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Να γράψετε ένα κατατοπιστικό σημείωμα για το Λυσία, όπου θα αναφέρεστε στη ζωή και το έργο του.
2. Πόσο επηρέασε τη ζωή και το έργο του Λυσία το ταξίδι του στην Κάτω Ιταλία;
3. Πόσο επηρέασε το καθεστώς των Τριάκοντα τη ζωή του Λυσία;
4. Ποιοι λόγοι οδήγησαν το Λυσία στο επάγγελμα του λογογράφου;
5. Γιατί ο Λυσίας παρέμεινε ισοτελής;
6. Με ποια είδη ρητορικού λόγου ασχολήθηκε ο Λυσίας;
7. Πόσοι λόγοι αποδίδονται στο Λυσία, πόσοι σώζονται και πού αναφέρονται;
8. Μπορεί το έργο του Λυσία να θεωρηθεί αξιόπιστη ιστορική πηγή; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
9. Για ποιες περιόδους της αθηναϊκής ιστορίας αντλούμε πληροφορίες από το έργο του Λυσία;
10. Ποια χαρακτηριστικά προσδιορίζουν την τεχνική αρτιότητα των λόγων του Λυσία;
11. Ποιες είναι οι αρετές του λόγου του Λυσία και ποια χαρακτηρίζει ο Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς «*εὐπρεπεστάτην ἀρετήν*»;
12. Σε ποια σημεία τονίζει ο Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς την υπεροχή του Λυσία έναντι των άλλων ρητόρων;

1.2. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

1. Η δοκιμασία ήταν απαραίτητη για τη σωστή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος τους κλασικούς χρόνους. Γιατί κατά τη γνώμη σας συνέβαινε αυτό;
2. Ποιο νομίζετε ότι ήταν το αποτέλεσμα της δοκιμασίας του Φίλωνα; Ποια στοιχεία μας βοηθούν να το υποθέσουμε; Πώς μπορούμε να προσδιορίσουμε το χρόνο που εκφωνήθηκε;
3. Ποια στοιχεία της ζωής και της προσωπικότητας του υποψηφίου ελέγχονταν με το θεσμό της δοκιμασίας; Ποια σημασία έχουν σήμερα αυτά τα στοιχεία για τον έλεγχο όσων αναλαμβάνουν δημόσια αξιώματα;
4. Ποια στοιχεία μπορούμε να αντλήσουμε από το θεσμό της δοκιμασίας, τη μορφή, το σκοπό και τον τρόπο λειτουργίας του για το δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας;

B. Ιστορικό πλαίσιο του λόγου

1.3. Ερωτήσεις ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Τι ήταν η διαδικασία της δοκιμασίας στην κλασική Αθήνα; Σε ποιο χώρο διεξαγόταν και σε τι απέβλεπε;
2. Ποιες είναι οι κυριότερες απόψεις όσον αφορά στην πρώτη θέσπιση της δοκιμασίας; Σε ποιες περιπτώσεις η δοκιμασία λάμβανε χώρα στην Ηλιαία;
3. Ποιες κατηγορίες απευθύνει ο κατήγορος στον Φίλωνα κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας;
4. Ποιες είναι οι κυριότερες ιδιομορφίες της δομής του λόγου *Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας* και πώς εξηγούνται¹;

---

¹ Βλ. σχολικό εγχειρίδιο, σ. 36.

2. Ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου

1. Ποιες είναι οι κυριότερες ομοιότητες αυτού του λόγου του Λυσία με τον *Κατὰ Λεωκράτους* λόγο του Λυκούργου; Να σημειώσετε με X το σωστό².

Οι ρήτορες υποστηρίζουν ότι ο αντίδικος:	ΣΩΣΤΟ
α) ήταν μέτοικος στο εξωτερικό προκειμένου να εξασφαλίσει τη ζωή του όταν η πατρίδα του είχε δυσκολίες,	☐
β) ήταν πολίτης στην πατρίδα του και αγωνιζόταν γι' αυτήν,	☐
γ) πρόδωσε την πόλη του και επομένως το σφάλμα του είναι το χειρότερο,	☐
δ) πρόδωσε μέρος των συμπολιτών του και αυτό δεν αποτελεί προδοσία κατά της πατρίδας,	☐
ε) το έγκλημα δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία διότι είναι από τη φύση του ασήμαντο,	☐
στ) το έγκλημα δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία διότι είναι τόσο φοβερό που κανείς νομοθέτης δεν θα ήθελε να το προβλέψει.	☐

2. Να σημειώσετε με X το σωστό:

Η δοκιμασία:	ΣΩΣΤΟ
α) αποτελούσε θεσμό δημοκρατικής λειτουργίας του πολιτεύματος της κλασικής Αθήνας,	☐
β) ήταν τυπική διαδικασία εξέτασης και ελέγχου των αρχόντων της Αθήνας χωρίς να επηρεάζει το κύρος τους,	☐
γ) προηγείτο του όρκου των αρχόντων για την ανάληψη των καθηκόντων τους,	☐
δ) διεξαγόταν κάθε φορά που παρουσιαζόταν μια καταγγελία εναντίον αιρετού ή κληρωτού άρχοντα,	☐
ε) ήταν προαιρετική για τους εκλεγμένους άρχοντες,	☐

² Για την άσκηση χρειάζεται οι μαθητές να έχουν τις σχετικές πληροφορίες. Βλ. Εισαγωγή σχολικού βιβλίου για τον Λυσία.

στ) ήταν υποχρεωτική για τους εκλεγμένους άρχοντες.	☐
---	--------------------------